חינוך בפרשה – ויצא

לא יעשה כן במקומנו

סבא וסבתא ז"ל היו באים לבקר מעיר מגוריהם הרחוקה, וכמנהג העולם הביאו מתנות. סבתא כה אהבה לתת ולפנק. באחת הפעמים העירה לי שלא כדאי שאקח את המתנה "השווה" להראות לחברים בת"ת. סיפרה: "גדלתי "און דער היים" (לפני המלחמה) בבית עשיר בלודז', בירת התעשייה בפולין. וסבא ה"ד נתן לי פעם 'תפוח זהב' (תפוז), שבימים ההם נחשב 'יקר המציאה', חשבתי לקחתו למחרת ל'בית יעקב". אמר לי סבא "לא כדאי להראות שלנו "יש" ב"ה, הרי רוב חברותיך לא ראו ולא טעמו תפוז מעודם. את ה'יכולת' משאירים בבית...".

"צניעות" היא מיסודות היהדות המשובחות. משום מה, המילה צניעות מצטמצמת בימינו רק למראה הלבוש: אורך שרוול וחצאית, עובי גרביים וצורת השיער וכדו'. 'צניעות' כוללת גם מניעת התבלטות, הפנמה מכובדת, הסתפקות המועט ועוד. בנות ישראל הצועדות ברחוב או נוסעות בתחבורה ציבורית, אמנם לבושות ממש 'כשרה שנירר' בשעתה, אך מדברות בקולניות, תופסות מדרכה שלימה, וצוחקות בפרעות, אינן צנועות - למרות לבושן המוקפד. 'צניעות' שייכת גם לַבָּנִים! כל התכונות הנ"ל, ואף לבוש 'צנוע' מותאם ומכובד.

בפרשתנו נלמד על נשואי יעקב ללאה ולרחל. בתורה מסופר "וַיֶּאֱסֹף לָבָן **אֶת כָּל אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם** וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה". בפרשת חיי שרה למדנו באריכות על השידוך ליצחק אבינו, ואילו על עצם שמחת הנישואין נאמר בקיצור "וַיִּבְאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ - וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ...". ללא רעש וללא צלצלום. בוודאי מבלי להזמין **כל תושבי באר שבע**. לבן נוהג בראוותנות, אוסף את כל אנשי המקום, מזכיר את אחשורוש...

בחז"ל (מדרש רבה כאן) יש הרחבה על ראוותנות זו של לבן הארמי ומעשיו:

"כינס לבן כל אנשי מקומו, אמר להם: יודעים אתם שהיינו דחוקים למים, וכיון שבא הצדיק הזה (יעקב) לכאן נתברכו המים. אמרו לו, מה אתה רוצה? אמר להם, אם תרצו - אֲרַמֶּה אותו, ואתן לו את לאה. הרי את רחל הוא אוהב ביותר, והוא יעבוד בעבורה עוד שבע שנים, וכך תמשיך הברכה במים! אמרו לו ללבן, עשה כטוב בעיניך. אמר להם, הביאו לי ערבונות שאף אחת מכם לא יגלה אוזנו של יעקב. הביאו לו ערבונות, ולבן קנה בהם יין שמן ובשר למשתה! ולמה נקרא שמו לבן הארמי? שרימה באנשי מקומו. כל אחד נדרש לפדות לעצמו את המשכון."

לבן 'המציא' מנהג הקלוקל להיכנס לחובות ולקחת גמ"חים והלוואות בשביל "חתונה גדולה"! **רבינו ה'לב שמחה' מגור** התבטא כי **על זה** נאמר "לֹא יֵעָשֶׂה כֵן בְּמְקוֹמֵנוּ"... והנה, כאשר בועז נושא את רות נאמר "וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר". מנין מצומצם בלבד. דווקא מחתונה צנועה זו יצאו דוד המלך ואורו של משיח!

לבן נהג שבעה ימי משתה, כפי שנאמר בפ' "מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת". ומי פתי יבוא לימי המשתה לאחר שלבן כבר רימה אותם במשתה החתונה, ולא החזיר ערבונו? אלא, בכל יום הזמין **אחרים**, תמימים, שלא היו בסעודה הקודמת, וכך נהג ורימה בכל יום יום... מוה"ר אברהם מוֹטֶל אלטר (נכד השפת אמת, חותן רבינו ה'פני מנחם') דרש בצחות, מכאן מקור **ל'פנים חדשות'** בסעודות שבע ברכות...

נחנך לצניעות. נעודד אירועי בר מצוה מכובדים וצנועים. נעריך הסתפקות בביגוד 'לא הכי יקר'. נרגיל את ילדינו: גם כאשר 'יש' ב"ה, אין לנקר עיניים. כך צוה הקב"ה במלאכת המשכן: את היריעות היפות, הארוגות ממיני חוטים צבעונים וקרסי זהב, רקום יפה 'מעשה חושב', **לא ראו מבחוץ**! כֵּסוּי ביריעות עזים הפשוטות!

לא יתכן שילד יתבייש להזמין לבר מצוה, כי זה 'פשוט מדי'. גם **על המוסדות לשמש דוגמא** לצניעות, מסיבת בית ספר לא ראויה להיות מאובזרת בראוותנות ומקושטת ב'מילה האחרונה'... איך תיתכן מסיבת חומש וסידור, 'מסיבת בת מצוה', בהן 'כל הראש' מונח בחיצוניות, ב'הפקה' ואורות הנוצצים - ולא ב'אור' האמיתי?

אנחנו משתדלים לחנך את ילדינו כראוי, למרות ריבוי אורות מסנוורים ורעשי רקע מרובים. אסור למוסדות לקחת חלק בראוותנות, גם לא 'לשם שמים'. שחה לי נכדתי "מה שאסור תמיד - מותר במסיבת בית הספר"... הבא נשקיע באור הפנימי ובהאזנה לקול קורא מסיני. נדבר על כך עם ילדינו. אך קודם נדבר עם עצמנו...

'למצוא חן בעיני אלוקים', ואח"כ - 'ואדם'

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

להארות והזמנות הרצאות 123ymm@gmail.com